

UNIVERSITY
OF TAMPERE

This document has been downloaded from
TamPub – The Institutional Repository of University of Tampere

 Publisher's version

The permanent address of the publication is
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406061638>

Author(s):	Vuorenmaa, Maaret; Tervonen, Risto; Kuusilehto, Matti
Title:	Isyyden elinkaarella : Mannerheimin Lastensuojeluliiton Isä-hanke
Main work:	Mieskysymys : miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka
Editor(s):	Jokinen, Arto
Year:	2012
Pages:	128-134
ISBN:	978-951-44-8899-3
Publisher:	Tampere University Press
Discipline:	Other social sciences
Item Type:	Article in Compiled Work
URN:	URN:NBN:fi:uta-201406061638

All material supplied via TamPub is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorized user.

ISYYDEN ELINKAARELLA – MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON ISÄ-HANKE

Isä-hanke

Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) isä-hanke toteutetaan vuosina 2010–2013 laajassa verkostomaisessa yhteistyössä MLL:n viiden piirin ja keskusjärjestön kesken. Mukana ovat Hämeen, Kainuun, Kymen, Pohjois-Karjalan ja Varsinais-Suomen piirit, joka vastaa hankkeen johtamisesta ja koordinaatiosta. Hanke nivoutuu tiiviisti osaksi MLL:n ohjelmatyötä, mikä varmistaa työmuotojen juurtumisen ja leviämisen koko maahan. Hanketiimi koostuu koordinaattorista, assistentista ja neljästä isätoiminnan ohjaajasta. Hanketta rahoittaa Raha-automaattiyhdistys.

Isä-hankkeen päätavoitteena on luoda MLL:n valtakunnallisiin ohjelmiin pohjautuva isä-ohjelma, jonka avulla miehet jo ennen lapsen odotusaikaa saavat vahvistusta ja tukea omalle hyvinvoinnilleen ja heti lapsen odotusajasta lähtien aina murrosikäisen nuoren isäksi asti saavat vertaistukea isänä olemiseen, malleja ja vahvistusta lapsen ja isän väliseen vuorovaikutukseen sekä eväitä tasavertaiseen perhelämään. Hankkeen tavoitteena on tukea ja lisätä tasavertaista ja kestävää vanhemmuutta. Erityisalueena on isien osallisuus ja läsnäolo

vanhempana ja parisuhteen toisena osapuolena. Isä-hanke nostaa isien asemaa esille myös yhteiskunnallisena ja sosiaalipoliittisena kysymyksenä. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen ja isien rooli työelämässä on tärkeä teema.

Isä-hankkeessa edetään kolmella laajalla osa-alueella eri toimijoiden kanssa yhteistyötä tehden. Osa-alueina ovat MLL:n paikallisyhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö, terveydenhuollon ammattihenkilöstön kanssa tehtävä yhteistyö ja Puolustusvoimien kanssa tehtävä yhteistyö.

Isä-lapsitoiminta

Isä-hankkeessa kehitetään leikki- ja kouluikäisille lapsille, murrosikäisille nuorille ja heidän isilleen suunnattua toimintaa yhteistyössä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa. MLL haluaa olla koko perheen järjestö. Toimintaa onkin aina tarjottu molemmille vanhemmille ja lapsille. Tosiasia kuitenkin on, että toiminta on tavoittanut suurelta osin vain äidit. Tavoitteena on järjestää yhteistyössä paikallisyhdistysten kanssa enemmän isille ja eri-ikäisille lapsille ja nuorille suunnattuja isä-lapsiryhmiä, isien vertaisryhmiä, toiminnallisia kursseja ja tapahtumia ja saada näin lisää isiä sekä MLL:n toimijoiksi että toimintaan osallistujiksi.

Isä-toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen ja isän välistä vuorovaikutusta sekä kannustaa tasavertaiseen vanhemmuuteen. Useissa kunnissa urheilutoiminta on jo valmiiksi kattavaa, mutta esimerkiksi kädentaitoihin ja ulkoiluun keskittyvät palvelut saattavat puuttua varsinkin alle kouluikäisiltä lapsilta kokonaan.

Leikki- ja kouluikäisille lapsille sekä heidän perheilleen isä-hanke järjestää yhteistyössä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa muun muassa puutyökerhoja, ulkoilutapahtumia, kalastusreissuja sekä isä-lapsileirejä. Murrosikäisille nuorille ja heidän perheilleen ollaan kehittämässä

yhteistä toimintaa. Suunnitteilla on esimerkiksi polkupyörien korjaus- ja tuunauspajaa sekä jalkapallokerhoa höntsäilyn merkeissä.

Toimintaa muokataan isien kanssa käytyjen keskustelujen sekä toiminnasta saatujen kokemusten perusteella. Monet isät ovat tuoneet esiin sen, ettei alle kouluikäisille lapsille ole esimerkiksi jumppakerhojen lisäksi muita aktiviteetteja tarjolla. Ulkona liikkumiseen, kädentaitoihin, luontoon sekä seikkailuun liittyvä toiminta onkin saanut hienosti isiä ja lapsia mukaan.

Varsinais-Suomen piirin alueella on käynnissä ainutlaatuinen seurantatutkimus, joka tarjoaa mahdollisuudet tutkimustiedon hyödyntämiseen osana Isä-hanketta. Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus toteuttaa Hyvän kasvun avaimet -seurantatutkimusta, jossa on mukana noin 1800 perhettä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueelta. Tämä tutkimus tarjoaa mahdollisuuden selvittää useiden tieteenalojen näkökulmista niitä tekijöitä, joiden katsotaan vaikuttavan lasten terveeseen kehitykseen raskausajalta aina nuoreen aikuisuuteen asti.

Hyvän kasvun avaimet – seurantatutkimuksessa tietoa kerätään erilaisin menetelmin: vuosittain perheet täyttävät kyselylomakkeita ja käyvät keskuksessa tutkimuskäynneillä. Kyselylomakkeiden avulla selvitetään muun muassa perheiden elämäntilannetta, vanhemmuutta ja Isä-hankkeen kannalta tärkeänä osana isyyttä ja isien vertaisuutta käsitteleviä kysymyksiä. Alustavat tutkimustulokset osoittavat, että isille on tärkeää jakaa kokemuksia isyydestä ja vanhemmuudesta toisten isien kanssa. Isien välinen vertaistuki onkin MLL:n isätoiminnassa tärkeässä asemassa. Erilaisten kerhojen ja tapahtumien lisäksi isät keskustelevat heille tärkeistä kysymyksistä Isä-lapsikahviloissa, jotka ovat saaneet hyvän vastaanoton erityisesti pienten lasten isien keskuudessa.

Isien palautteissa ovat toistuvasti tulleet esille toiveet toiminnallisista sisällöistä. Myös leirit ja yön yli kestävät retket ovat olleet kysyttyjä. Suurin osa isistä ei ole halunnut sitoutua liian usein tapahtuvaan toimintaan, minkä perusteella monissa kunnissa on

järjestetty isä-lapsikerhoja esimerkiksi kerran kuukaudessa. Isät ovat erityisesti kiitelleet mahdollisuudesta keskittyä vain ja ainoastaan oman lapsen kanssa yhdessä tekemiseen. Vaikka kotona tehtäisiin asioita yhdessä, lapsi ei usein saa isän sataprosenttista huomiota. Myös muiden isien näkeminen vastaavissa tilanteissa sekä keskustelut samassa elämäntilanteessa olevien isien kanssa ovat olleet tärkeitä elementtejä isille.

MLL:n isä-lapsitoiminta on kaikille avointa matalan kynnyksen toimintaa. Tapahtumia ja kerhoja mainostetaan paikallisyhdistysten, koulujen, eri medioiden sekä päiväkotien kautta. Noin 70 prosenttia isistä ilmoittautuu itse toimintaan mukaan, loput osallistujat tulevat lasten äitien ilmoittamina. Tulevaisuudessa pääosa toiminnasta tulee olemaan isien itsensä vetämää ja MLL:n isätyöntekijöiden tehtävänä on tukea vapaaehtoisia vetäjiä, jakaa ideoita sekä levittää toimintamalleja uusille alueille.

Isän kohtaaminen

Isä-hankkeessa tuetaan isää lapsen odotusaikana isyyteen ja tasavertaiseen vanhemmuuteen kasvamisessa. Lapsen odotusaikana isä usein keskittyy tukemaan ja auttamaan äitiä. Miehen omat tuntemukset ja kysymykset isäksi tulemisesta voivat jäädä taka-alalle, jolloin vasta lapsen syntymä tekee isyydestä konkreettista. On tärkeää, että neuvolassa isä huomioidaan jo odotusaikana. Hankkeessa kehitetäänkin perhevalmennusta isät huomioivammaksi yhteistyössä neuvolaväen kanssa. Isää pitää kuunnella ja antaa hänelle mahdollisuus kertoa tuntemuksistaan sekä vertailla niitä toisten samassa tilanteessa olevien miesten kanssa. Isän on tärkeää sisäistää oma roolinsa tasavertaisena vanhempana jo ennen lapsen syntymää. Molempien vanhempien on hyvä oppia kommunikoidaan sekä kunnioittamaan toistensa ajatuksia ja odotuksia vanhemmuudesta. Keskusteleminen vahvistaa

luottamusta sekä auttaa ymmärtämään toisen ajatuksia ja kokemuksia muuttuvassa elämäntilanteessa.

Hankkeen tavoitteena on kehittää terveydenhuollon ammattihenkilöstön valmiuksia isän kohtaamiseen. Tarkoituksena on tarjota uusia työtapoja tukea isyyttä ja tätä kautta vahvistaa isän ja lapsen vuorovaikutusta sekä koko perheen hyvinvointia. Hankkeen aikana kehitetään yhdessä ammattihenkilöstön kanssa toimivia työprosesseja neuvolatyöhön ja perhevalmennukseen. Kehitystyö tapahtuu kokemusoppimisena. Isätoiminnan ohjaaja toimii tarvittaessa työparina ammattihenkilön tai -ryhmän kanssa. Usein tarve edellä mainitulle yhteistyölle lähtee neuvolatyötä tai perhetyötä tekevältä henkilöltä itseltään. Ammattihenkilön tunne siitä, että vain äidin viesti ymmärtää isän jäädessä ulkopuoliseksi, johtaa pyyntöön saada isätoiminnan ohjaaja työpariksi perhetyöhön. Yhteistyön tarkoituksena on sekä mahdollistaa ja sitouttaa isän osallistuminen perheen tilanteiden hoitamiseen että tukea ja ohjata konkreettisesti ammattihenkilöä isän kohtaamisessa. Tämän yhteistyön tavoitteena on tukea myös kuntien ja järjestöjen yhteistyötä ja siten mahdollistaa erilaisten toimivien työtapojen mallinnus koko työkentän käyttöön.

Hanke tuottaa ammattihenkilöille isyyteen sekä isyyden kohtaamiseen liittyvää täydennyskoulutusta ja materiaaleja. Koulutusten tavoitteena on tuoda viimeisintä tietoa isyyteen liittyvistä odotuksista ja haasteista niin ammattihenkilöstön kuin isienkin tietoon.

Hyvinvointia varusmiehille

Isä-hankkeessa paneudutaan aikaan jo ennen isyyttä. Suuri osa nuorista miehistä kohdataan Puolustusvoimissa ja siksi palvelusaika tarjoaa otollisen mahdollisuuden vahvistaa nuorten miesten hyvinvointia ja tukea parisuhteeseen sitoutumista. Vaikuttamalla myönteisesti varusmiesten näkemykseen omasta itsestä ja tarjoamalla

työkaluja hyvän parisuhteen luomiseen ja ylläpitämiseen voidaan luoda hyvää ja kestävää pohjaa tulevaan vanhemmuuteen. Hankkeen aikana kehitetään, pilotoidaan ja mallinnetaan varusmiesten hyvinvointia vahvistavat koulutuskokonaisuudet sekä varusmiehille että varusmiesten kouluttajille. Koulutuksen pohjaksi toteutettiin laajat kyselyt varusmiehille ja heidän kouluttajilleen. Seurantakyselyiden ja palautteiden avulla kokonaisuuksia kehitetään ja niiden vaikuttavuutta seurataan.

Varusmiesten koulutuksen tavoitteena on vahvistaa varusmiesten itsetuntoa ja elämänhallintavalmiuksia, tukea sosiaalisia suhteita sekä lisätä valmiuksia hyvään, tasapainoiseen parisuhteeseen ja isyyteen. Koulutus ei ole opettamista tai valistamista vaan ajattelemaan herättelyä. Koulutuksella pyritään tukemaan tervettä itsetuntoa muun muassa herättelemällä miettimään, millaisena itsensä näkee, tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja arvostamaan itseään sellaisena kuin on. Elämänhallintavalmiuksia tuetaan korostamalla esimerkiksi omien vaikutusmahdollisuuksien kuten omien valintojen, suhtautumistapojen ja asennoitumisen merkitystä omalle hyvinvoinnille. Sosiaalisten suhteiden ylläpitoa tuetaan korostamalla toimivan ja vastavuoroisen vuorovaikutuksen merkitystä. Parisuhdetta käsitellään nostamalla esiin kyselyssä ilmenneitä tyypillisiä parisuhteen solmu-kohtia ja herätellään miettimään keinoja niiden ratkaisemiseen ja sitä kautta hyvän parisuhteen ylläpitämiseen.

Varusmiesten kouluttajilla on merkittävä rooli varusmiesten arjessa ja heidän toiminnallaan on selkeä yhteys varusmiesten hyvinvointiin. Tavoitteena kouluttajien koulutuksessa on, että kouluttajat tiedostavat tärkeän roolinsa ja ymmärtävät merkityksensä ja mahdollisuutensa varusmiesten minäkuvan ja itseluottamuksen tukemisessa ja vahvistamisessa. Koulutuksen avulla lisätään valmiuksia ja tarjotaan työkaluja varusmiesten hyvinvoinnin vahvistamiseen. Suuri osa kouluttajista on itsekin nuoria aikuisia, monet myös vanhempia, joten koulutuksella voidaan tukea ja vahvistaa myös heidän omaa hyvinvointiaan, parisuhdettaan ja vanhemmuuttaan.

Hankkeen aikana tuotetaan myös varusmiehille ja heidän läheisilleen materiaalia, jonka tarkoituksena on helpottaa varusmiesten ja heidän läheistensä sopeutumista palvelusaikaan, ennaltaehkäistä ongelmia sosiaalisissa suhteissa ja tukea ja edistää toimivaa vuorovaikutusta.

Vuonna 2014

Tulevaisuuden visio on, että Mannerheimin Lastensuojeluliitosta on tullut aidosti koko perheen järjestö ja isät ovat mukana aktiivisina toimijoina. MLL:n paikallisyhdistyksissä on isyyden eri vaiheisiin tarjolla vertaistukea, jonka avulla isät voivat saada kokemuksellista tietoa ja malleja isänä olemiseen. Tarjolla on myös isien ja lasten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä työmuotoja. Kaikissa MLL:n vanhemmuutta tukevissa toimintamuodoissa isät on huomioitu tasavertaisina äitien rinnalla.

Isät on huomioitu neuvolatyössä ja päivähoidossa tasaveroisina äitien rinnalla. Ammattihenkilöillä on osaamista ja työtapoja kohdata ja tukea isyyttä ja vahvistaa tätä kautta isän ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja koko perheen hyvinvointia.

Varusmiespalvelukseen on liitetty varusmiesten hyvinvointia vahvistava koulutuskokonaisuus, jonka myötä nuoret miehet saavat valmiuksia muun muassa elämänhallintaan, parisuhteeseen ja isyyteen liittyvissä asioissa. Varusmiesten kouluttajilla on osaamista varusmiesten itsetunnon ja myönteisen minäkuvan vahvistamiseen.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa isyys on noussut tärkeäksi teemaksi, ja tämä on rohkaissut isiä isyysvapaan ja hoitovapaan käyttöön.

LISÄTIETOJA ISÄ-HANKKEESTA: Juhani Rantanen Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry., Perhetalo Heideken Sepänkatu 3, 20700 Turku juhani.rantanen(at)mll.fi, p. 040 5496012
